

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΡΤΖΗΣ

MSc, PHD(C)

Ορισμός του Τουρισμού Υγείας

- ▶ Ο Τουρισμός Υγείας είναι μια ειδική μορφή τουρισμού που συνδυάζει την πρόληψη, θεραπεία και αποκατάσταση σωματικών και ψυχικών νόσων με διακοπές.
- ▶ Αναφέρεται σε ανθρώπους που αναζητούν ιατρική υπηρεσία σε άλλη χώρα από αυτή της μόνιμης κατοικίας τους και εμπεριέχει ταξιδιωτική μετακίνηση.
- ▶ Πρόκειται για μια από τις πιο αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού παγκοσμίως.

Κατηγορίες Τουρισμού Υγείας

Διακρίνεται σε:

- ▶ Ιατρικό Τουρισμό
- ▶ & Μη Ιατρικό Τουρισμό

Χωρίζεται σε τρεις κύριες κατηγορίες:

- ▶ Ιαματικός -Θερμαλιστικός Τουρισμός
- ▶ Τουρισμός Ευεξίας
- ▶ Ιατρικός Τουρισμός

Ιαματικός Θερμαλιστικός Τουρισμός

- ▶ Αναφέρεται στην χρήση, αναγνωρισμένων για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες, ιαματικών φυσικών πόρων σε ειδικές εγκαταστάσεις.
- ▶ Η χρήση Ιαματικών πηγών έχει αναγνωριστεί για τις προληπτικές και θεραπευτικές ιδιότητες από την αρχαιότητα, τόσο για σωματικές παθήσεις όσο και για ψυχικές καθώς βελτιώνει την υγεία και την ευεξία των ατόμων.

Τουρισμός Ευεξίας

- ▶ Ο τουρισμός ευεξίας αφορά την πρόληψη ασθενειών, την αποκατάσταση και την βελτίωση της σωματικής υγείας και την ενίσχυση της ποιότητας της ζωής των ατόμων.
- ▶ Περιλαμβάνει :
 1. Άτομα που αποκλειστικά ταξιδεύουν για λόγους ευεξίας.
 2. Άτομα που εντάσσουν θεραπείες ευεξίας στα πλαίσια ενός ταξιδιού με ευρύτερο αντικείμενο.

Ιατρικός Τουρισμός

- ▶ Αναφέρεται στην μετακίνηση σε άλλο κράτος από αυτό της μόνιμης κατοικίας για λήψη ιατρικής υπηρεσίας σε νοσοκομείο ή εξειδικευμένη κλινική.
- ▶ Δεν αναφέρεται στις επείγουσες περιπτώσεις διακομιδής ατόμων σε κρίσιμη κλινική κατάσταση καθώς απουσιάζει η διαδικασία επιλογής και όποια δυνατότητα τουριστικής εμπειρίας.
- ▶ Πολλές φορές αναφέρεται σαν Διασυνοριακή Ιατρική Θεραπεία ή Φροντίδα.

Ιστορικό Τουρισμού Υγείας (1)

- ▶ Οι ρίζες του βρίσκονται στην αρχαιότητα.
- ▶ Οι αρχαίοι Έλληνες και οι Ρωμαίοι ταξίδευαν στο εξωτερικό αναζητώντας διάσημους γιατρούς που είχαν υψηλή ζήτηση και βρίσκονταν στην Αθήνα, την Ρώμη και την Αλεξάνδρεια.
- ▶ Στην σύγχρονη εποχή, αρχικά ασθενείς από φτωχότερες χώρες με μειονεκτική υγειονομική περίθαλψη και με ελλείψεις σε τεχνολογικό και ιατρικό επίπεδο, ταξίδευαν στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και ανεπτυγμένες χώρες της Δυτικής Ευρώπης, προκειμένου να λάβουν ποιοτικά ανώτερη θεραπεία με μεγαλύτερα ποσοστά επιτυχίας.
- ▶ Συνήθως πρόκειται για λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη όπου αρκετές ιατρικές υπηρεσίες δεν είναι διαθέσιμες, είτε η ποιότητα τους είναι αμφισβητήσιμη.

Ιστορικό Τουρισμού Υγείας (2)

- ▶ Τα τελευταία χρόνια η ροή των διασυνοριακών ασθενών έχει τροποποιηθεί.
- ▶ Η ευρωπαϊκή οδηγία 2011/24 ΕΕ απλοποιεί και ενθαρρύνει την διασυνοριακή περίθαλψη ασθενών.
- ▶ Είναι πολλοί οι πολίτες των ανεπτυγμένων χωρών που επιλέγουν να ταξιδέψουν σε αναπτυσσόμενες χώρες με κύριο κίνητρο την σημαντική μείωση του κόστους.
- ▶ Τα περισσότερα πλέον κράτη υιοθετούν πολιτικές έλξης τουριστών υγείας.
- ▶ Ακόμα και με τον συνυπολογισμό του κόστους μετακίνησης και διαμονής μπορούν να εξοικονομήσουν χιλιάδες Ευρώ.

Ηθικό δίλλημα

- ▶ Το ερώτημα που προκύπτει είναι κατά πόσο πρόκειται για τουρισμό ή για αποτέλεσμα της εμπορευματοποίησης της υγείας.
- ▶ Εάν η επέμβαση/θεραπεία είναι μικρής έκτασης, σίγουρα μπορεί να συνδυαστεί με τουριστική εμπειρία.
- ▶ Κατά κανόνα όμως στον ιατρικό τουρισμό προέχει η Υγεία του ασθενούς και έπεται η τουριστική εμπειρία για τον ίδιο και τους συνοδούς του.

Μοντέλα ιατρικού τουρισμού (1)

- ▶ Μοντέλο 1: Άμεσος ιατρικός τουρισμός. Οι καταναλωτές είναι εξοικειωμένοι με ένα ξένο νοσοκομείο και οργανώνουν οι ίδιοι τόσο το ταξίδι όσο και την ιατρική περίθαλψη.
- ▶ Μοντέλο 2: Ιατρικός τουρισμός που οργανώνεται από διαμεσολαβητές (Medical Tourism Facilitators-MTFs). Οι καταναλωτές χρησιμοποιούν διαμεσολαβητές που ειδικεύονται στον εντοπισμό κατάλληλων νοσοκομείων και στην οργάνωση της θεραπείας, μεταφοράς και διαμονής κατά την ανάρρωση.

Μοντέλα ιατρικού τουρισμού (2)

- ▶ Μοντέλο 3: Ιατρικός τουρισμός που προκαλείται από κρατικά σχέδια υγείας ή από εργοδότες.

Ορισμένοι εργοδότες και ασφαλιστικές εταιρείες παρέχουν κίνητρα στους καλυπτόμενους υπαλλήλους να αναζητούν ιατρική περίθαλψη στο εξωτερικό.

Ορισμένα κρατικά σχέδια υγείας συμπεριλαμβάνουν νοσοκομεία του εξωτερικού στους καταλόγους εγκεκριμένων παρόχων ως τρόπο μείωσης του κόστους.

Πηγή: (Lajevardi 2016)

Συνεισφορά Ιατρικού Τουρίστα στην Χώρα Υποδοχής

- ▶ Η εποχικότητα μεταβάλλεται ανάλογα με το είδος της ζητούμενης ιατρικής υπηρεσίας με εξαίρεση τις ανελαστικές ανάγκες.
- ▶ Οι ασθενείς ξοδεύουν κατά μέσο όρο περισσότερο από ότι ένας κοινός τουρίστας
- ▶ Καταναλώνουν περισσότερες και ποιοτικότερες υπηρεσίες κατά την διάρκεια της διαμονής τους.
- ▶ Οι ανάγκες τους ποικίλουν σχετικά με τη μετακίνηση, τη διατροφή, την ασφάλεια και τη γλώσσα.
- ▶ Διαμένουν κατά μέσο όρο μαζί με τους συνοδούς τους περίπου 2 εβδομάδες.

Μεγέθη τουρισμού Υγείας

- ▶ Στην Ευρώπη των 28 για το 2014 τα διεθνή ταξίδια ανήλθαν σε 5,1 εκατομμύρια και 56 εκατομμύρια σε εγχώρια.
- ▶ Τα ταξίδια που αφορούν τον τουρισμό υγείας αφορούν το 4,3 %, περίπου 2,6 εκατομμύρια.
- ▶ Βασικοί μεριδιούχοι του ιατρικού τουρισμού στην ΕΕ, κατέχοντας το 56% του συνόλου των αφίξεων και το 58% όλων των αναχωρήσεων είναι η Γαλλία, η Σουηδία, η Γερμανία και η Ιταλία.

Μεγέθη του τουρισμού Υγείας (2)

- ▶ Ο τζίρος του ιατρικού τουρισμού ανέρχεται συνολικά σε 46,9 δισ. ευρώ αντιπροσωπεύοντας το 4,6% του συνόλου των τουριστικών εσόδων και το 0,33% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.
- ▶ Η Γερμανία, η Γαλλία, η Πολωνία, η Ιταλία και η Σουηδία ωφελούνται με περισσότερο από το 75% των εσόδων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ▶ Οι δαπάνες για τουρισμό ευεξίας παγκοσμίως για το 2015 εκτιμώνται σε 193 δισεκατομμύρια δολάρια (USD), ποσό που ισοδυναμεί με 171,5 δισεκατομμύρια ευρώ.
- ▶ Ο τουρισμός ευεξίας και ιαματικός τουρισμός αναμένεται να αντιπροσωπεύει περίπου το 75% του συνόλου του τουρισμού Υγείας.

Πηγή: (Mainil et al. 2017)

Μεγέθη του ιατρικού τουρισμού στην Ελλάδα

- ▶ Για το 2014, αναφέρονται 0,22 εκατομμύρια εγχώρια ταξίδια, καθώς και 0,12 (0,5% στο σύνολο της ΕΕ) και 0,04 (6,0%) εκατομμύρια διεθνείς αφίξεις και αναχωρήσεις αντίστοιχα.
- ▶ Τα έσοδα των εγχώριων και διεθνών ταξιδιών υπολογίζονται αντίστοιχα σε 0,95 και 0,13 δισεκατομμύρια ευρώ. Για τις εξαγωγές το ποσοστό ανάπτυξης είναι 3,3%, αντιπροσωπεύοντας το 0,30% των συνολικών δαπανών υγείας

Πηγή: (OECD / EU 2014)

Νομοθεσία- Θεσμικό πλαίσιο(1)

- ▶ EU Directive 2011/24/EE on Cross-Border Healthcare
- ▶ Επιτρέπει στους ασθενείς να ταξιδεύουν σε άλλη Ευρωπαϊκή χώρα και το κόστος να καλύπτεται από τον φορέα της χώρας προέλευσης. Για έναν Άγγλο ασθενή υπάρχει η δυνατότητα να πληρώσει το Βρετανικό NHS για την θεραπεία του. Η Νομοθεσία τροποποιείται και χρειάζεται συνεχή παρακολούθηση και ενημέρωση.

Νομοθεσία- Θεσμικό πλαίσιο(2)

- ▶ Code of Practice for Medical Tourism
- ▶ Παρατηρούνται αρκετές διαφορές στην νομοθεσία των κρατών παγκοσμίως, αλλά και εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανάλογα με το είδος της θεραπείας.
- ▶ Το μη ενιαίο Θεσμικό πλαίσιο αποτελεί κίνητρο για διασυνοριακή περίθαλψη αλλά εγγυμονεί κινδύνους για τους ασθενείς.

Ελληνική Νομοθεσία (1)

- Νόμος 2188/1920. Ρυθμίζει το καθεστώς ιδιοκτησίας των ιαματικών πηγών οι οποίες περιήλθαν στην κατοχή του Ελληνικού κράτους.
- Νόμος 3498/2006. Δημιουργείται Μητρώο ιαματικών φυσικών πόρων με αρμόδια αρχή τον ΕΟΤ

Ιδρύεται η Αρχή προστασίας φυσικών ιαματικών πόρων.

Ρυθμίζεται η διανομή και η διαχείριση των ιαματικών υδάτων στο πλαίσιο λειτουργία των κέντρων αναζωογόνησης (spa)

Ελληνική Νομοθεσία (2)

- ▶ Νόμος 4179/2013. (ΦΕΚ 175/Α/8-8-2013). Στοχεύει στην επίτευξη στρατηγικού σχεδίου για τον ιατρικό τουρισμό.
- ▶ Δίνει έμφαση στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και τη διευκόλυνση των επενδύσεων.
- ▶ Μελετά με προσοχή τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με την εισαγωγή νέων ειδών προϊόντων τουριστικής εκμετάλλευσης.
- ▶ Σχεδιάζει στοχευμένα τη διασφάλιση της ποιότητας τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών.
- ▶ Εστιάζει συστηματικά στον εμπλουτισμό της τουριστικής προσφοράς με τον εκσυγχρονισμό και την κωδικοποίηση του θεσμικού πλαισίου ορισμένων ειδικών μορφών τουρισμού.

Ελληνική Νομοθεσία (3)

- ▶ Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Υγείας και Τουρισμού (ΚΥΑ) 27217/26-11-2013)

- ▶ Καθορίζονται οι προϋποθέσεις που αφορούν τον ιατρικό τουρισμό.

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο, τα Κέντρα Ιατρικού Τουρισμού διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

- ▶ Κέντρα για την παροχή ψυχικών υποστηρικτικών υπηρεσιών και βοήθειας για την επανένταξη των ατόμων
- ▶ Κέντρα για την αντιμετώπιση χρόνιων παθήσεων (π.χ. νεφροπαθών)
- ▶ Κέντρα για εξειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες (π.χ. χειρουργικές επεμβάσεις)

Ελληνική Νομοθεσία (4)

- ▶ Κέντρα για παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης πολυτραυματιών και ατόμων με κινητικά προβλήματα
- ▶ Κέντρα κοσμητικής ιατρικής
- ▶ Κέντρα υποβοηθούμενης αναπαραγωγή
- ▶ Ειδικές μονάδες για οδοντιατρικές υπηρεσίες.

Στην πράξη αυτός ο νόμος παρέμεινε ανενεργός.

Ελληνική Νομοθεσία (5)

▶ Νόμος 4213/2013 (ΦΕΚ 261/Α/9-12-2013)

Ο νόμος αυτός αποτέλεσε προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2011 περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης.

Παράγοντες Ώθησης - Χώρα προέλευσης (Push Factors)

- ▶ Υψηλό Κόστος
- ▶ Ανυπαρξία ασφάλισης, υπασφάλιση
- ▶ Μεγάλη λίστα αναμονής
- ▶ Μη διαθέσιμη ιατρική υπηρεσία
- ▶ Έλλειψη τεχνογνωσίας
- ▶ Απαγορευμένη θεραπεία
- ▶ Κακή ποιότητα υπηρεσιών
- ▶ Δυσμενής νομοθεσία

Παράγοντες Έλξης από την Χώρα Υποδοχής (Pull Factors)

- ▶ Άμεση διαθεσιμότητα υπηρεσιών
- ▶ Κόστος
- ▶ Φήμη που συνοδεύεται από υψηλά ποσοστά επιτυχίας
- ▶ Η ανωνυμία που προσφέρει η απόσταση, και η ευνοϊκότερη νομοθεσία.
- ▶ Δυνατότητα τουριστικής εμπειρίας

Δημογραφικά χαρακτηριστικά ιατρικών τουριστών

- ▶ Μεγάλο ποσοστό ανήκει στη μέση και τρίτη ηλικία. Σε κοσμητική ιατρική δεν αποκλείονται και νεαρά άτομα
- ▶ Παρατηρείται εποχικότητα με εξαίρεση τις ανελαστικές ανάγκες.
- ▶ Δεν παρατηρείται κάποια διαφοροποίηση ως προς το φύλο, αφού συμμετέχουν κυρίως ζευγάρια.
- ▶ Πρόκειται για τουρίστες μέσων και ανώτερων εισοδημάτων ειδικότερα όταν πρόκειται για υπηρεσίες πλαστικής χειρουργικής.
- ▶ Πρόκειται συνήθως για άτομα ανώτερου μορφωτικού επιπέδου.

Κύριοι Παράγοντες για την ανάπτυξη του Ιατρικού Τουρισμού

- ▶ Να πεισθούν οι ασθενείς ότι οι θεραπείες είναι αντίστοιχες (σε τεχνολογία, Ποιότητα, αξιοπιστία, τεχνογνωσία και εξειδίκευση) με αυτές που παρέχονται στην χώρα τους ή ανώτερες αυτών

Παράγοντες που επηρεάζουν τον προορισμό (1)

- ▶ Κόστος
- ▶ Ασφάλεια
- ▶ Ποιότητα
- ▶ Γλώσσα
- ▶ Εμπιστευτικότητα
- ▶ Φήμη
- ▶ Πιστοποίηση
- ▶ Συστάσεις
- ▶ Φυσικό περιβάλλον

Παράγοντες που επηρεάζουν τον προορισμό (2)

- ▶ Τουριστική εμπειρία
- ▶ Πολιτιστική κληρονομιά
- ▶ Θρησκεία
- ▶ Γαστρονομικές προτιμήσεις
- ▶ Κουλτούρα
- ▶ Ευνοϊκοί νόμοι

Συγκριτικά πλεονεκτήματα Ελλάδας (1)

- ▶ Καταξιωμένοι γιατροί με διεθνείς διακρίσεις
- ▶ Άρτια τεχνογνωσία
- ▶ Σύγχρονη τεχνολογία
- ▶ Σύγχρονα ιατρικά κέντρα & ιδιωτικές κλινικές
- ▶ Ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών
- ▶ Ανταγωνιστικές τιμές ιδίως σε σχέση με τη Βόρεια Ευρώπη
- ▶ Απουσία νομικών κωλυμάτων

Συγκριτικά πλεονεκτήματα Ελλάδας (2)

- ▶ Πλεονεκτική γεωγραφική θέση
- ▶ Ήπιο κλίμα
- ▶ Φυσική ομορφιά- πολιτιστική κληρονομιά
- ▶ Ανεπτυγμένη τουριστική υποδομή
- ▶ Ασφαλείς οδικούς άξονες
- ▶ Σύγχρονα αεροδρόμια
- ▶ Πληθώρα φυσικών ιαματικών πηγών

Σας ευχαριστώ
για το χρόνο σας.

Γιώργος Μπάρτζης